

Maskun kunnan konserniohje

MASKU

Sisällys

1. Taustaksi.....	3
2. Konserniohjeen soveltamisala.....	4
3. Konserniohjeen hyväksyminen ja sitovuus.....	5
4. Tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen.....	7
5. Tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa	8
6. Tiedottaminen ja luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeuden turvaaminen.....	11
7. Talouden ja investointien suunnittelu sekä ohjaus.....	12
8. Konsernivalvonnan, raportoinnin ja riskienhallinnan järjestäminen	13
9. Velvollisuus hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa.....	15
10. Tiedonhallinta, tietoturva, tietosuoja ja tekoäly	17
11. Konsernin sisäiset palvelut	19
12. Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin	20
13. Kuntakonsernin tarkastus.....	21
14. Konserniohjeen voimaantulo.....	22

1. Taustaksi

Kuntalaki (47 §) asettaa kunnille veloitteen päättää kuntakonsernin keskeisistä tavoitteista ja konserniohjauksen periaatteista, sekä määrää kunnan konsernijohtosta konserniohjauksen ja konsernivalvonnan järjestäjänä.

Konserniohjeen tavoitteena on yhtenäistää ja tehostaa kuntakonsernin johtamis- ja hallintokäytäntöjä siten, että konsernia ja kunnan muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kuntakonsernin kokonaisuus huomioon ottaen. Konserniohjeen tarkoituksena ei ole rajoittaa tytäryhteisöjen toimintavapautta omistajan sille asettamien tavoitteiden saavuttamiseksi, vaan selkiyttää yhteisiä toimintaperiaatteita.

Maskun kuntakonsernin toiminta-ajatuksen lähtökohtana on valtuuston hyväksymä kuntastrategia. Tytäryhteisöjen johdon on päätöksenteossaan otettava huomioon emoyhteisön odotukset toiminnan suhteen.

Tuloksellinen konsernijohtaminen edellyttää konsernijohtolta ja muulta konsernihallinnolta riittävän monipuolista asiantuntemusta ja kokemusta kuntakonsernin johtamisesta, toiminnasta ja taloudesta sekä sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

2. Konserniohjeen soveltamisala

Kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt, joihin kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta. Kuntakonserniin kuuluvat yhteisöt on todettu tilinpäätöksessä, jossa on todettu myös ne kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Maskun kunnan tytäryhteisöt ja kuntayhtymät 1.1.2026

Tytäryhteisöt	kunnan osuus %
Maskun Vesihuolto Oy	100

Kuntayhtymät	kunnan osuus %
Raision seudun koulutuskuntayhtymä	9,77
Varsinais-Suomen liitto	1,61

Osuuskunnat	kunnan osuus %
Vakka - Suomen Sanomat Media (Osuuskunta)	14,71

Osakkuusyhteisöt	kunnan osuus %
Tilikunta Oy	5,38
Lounais-Suomen Jätehuolto Oy	1,28
Turun seudun Vesi Oy	0,65 (K-osakesarja)
Turun seudun puhdistamo Oy	1,59

Konserniohje koskee suoraan kuntaa ja sen tytäryhteisöjä. Kuntayhtymissä, osuuskunnissa ja osakkuusyhteisöissä kunnan edustajien tulee pyrkiä siihen, että kunnan konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

3. Konserniohjeen hyväksyminen ja sitovuus

Kuntalain (14 §) mukaan kunnanvaltuuston tehtävänä on päättää omistajaohjauksen periaatteista sekä hyväksyä konserniohjeet. Kunnanhallituksella on oikeus yksittäistapauksessa antaa konserniohjeista poikkeava toimintaohje tytäryhteisön hallinnossa toimivalle, esimerkiksi toimielimen jäsenelle ja yhtiökokousedustajalle.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kunnan tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa. Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa tytäryhteisöä koskevien säännösten kanssa tytäryhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta mahdollisimman nopeasti kunnanjohtajalle. Tarvittaessa tytäryhteisö ja kunta hankkivat yhteisen juridisen kannanoton ristiriidan ratkaisemiseksi.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

Käyttäessään omistajaohjausta kunta ottaa huomioon kutakin tytäryhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei käytetä siten, että tytäryhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate).

Konsernijohto, konsernijohdon tehtävät sekä toimivalta on määritelty kunnan hallintosäännössä. Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja ja konsernihallinnon johtaja.

Kunnanhallitus:

1. vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle;
2. vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoii konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan
3. määrää konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisökohtaisen työnjaon
4. antaa valtuustolle puolivuositain raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä
5. arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kuntakonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta sekä;
6. seuraa ja arvioi yhtiöiden tavoitteiden toteutumista ja taloudellisen aseman kehitystä ja tekee niiden perusteella tarvittaessa esityksiä kunnanvaltuustolle

7. antaa kunnan ennakkokannan konserniohjeen edellyttämässä asioissa;
8. vastaa tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimitysprosessista;
9. nimeää kunnan ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin sekä;
10. nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet.

Kunnanjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan. Teknisen johtajan ja konsernihallinnon johtajan tehtävänä on aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan.

4. Tytär yhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Kuntalain 47 §:n mukaan kunnan tytär yhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus sekä strateginen merkittävyys.

Kunnanhallitus päättää hallitusjäsen ehdokkaiden nimeämisestä tytär yhteisöjen hallitukseen. Hallitusten jäsenten valinnan tulee perustua ensisijaisesti yhteisön toimialan, talouden, liiketoiminnan, riskienhallinnan ja strategisen ohjauksen kannalta relevanttiin asiantuntemukseen. Kokoonpanossa on pyrittävä siihen, että hallitus muodostaa kokonaisuutena yhteisön toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävän osaamiskokonaisuuden.

Hallituksen jäseniltä edellytetään kollektiivina yhteisön toimialan talouden ja liiketoiminnan tuntemusta sekä asiantuntemusta sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Lähtökohtana on, että hallituksen jäsenillä on kyky tasavertaiseen keskusteluun tytär yhteisön toimivan johdon kanssa ja kyky itsenäiseen päätöksentekoon. Hallitusten kokoonpanossa huomioidaan myös tytär yhteisön toiminnan laajuus sekä sen strateginen merkitys kuntakonsernissa. Hallituksen jäsenillä tulee olla riittävästi aikaa perehtyä ja sitoutua tytär yhteisön toimintaan sekä sen kehittämiseen. Tarvittaessa tytär yhteisö järjestää hallituksen jäsenille riittävää koulutusta osaamisen tukemiseksi ja ylläpitämiseksi.

Hallitusten jäsenten valinnassa kiinnitetään lisäksi huomiota jäsenten riippumattomuuteen ja mahdollisten eturistiriitojen vaikutukseen tytär yhteisön hallituksen toimintaan. Tytär yhteisön palveluksessa olevaa työntekijää ei voida nimetä omistajan edustajana saman tytär yhteisön hallitukseen.

Hallitusjäsen ehdokkaiksi nimetään ja valitaan tasa-arvolain mukaisesti tasapuolisesti naisia ja miehiä. Tytär yhteisöjen hallitukseen nimetään kuntakonsernin ulkopuolisia henkilöitä, mikäli se on kuntakonsernin kokonaisedun näkökulmasta perusteltua.

Hallituksen jäsenten on annettava suostumus tehtävään. Suostumuksen yhteydessä hallituksen jäsenten on täytettävä perustietoilmoitus, jossa ilmoitetaan mm. keskeinen työkokemus, samanaikaiset luottamustoimet ja mahdolliset sidonnaisuudet.

Hallituksen on arvioitava vuosittain omaa työskentelyään ja kokoonpanon uudistustarpeita.

Tytär yhteisöjen hallituksen jäsenten palkkiot määrätään yhtiökokouksessa kunnanhallituksen suosittelemalla tavalla.

5. Tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa

Kuntalain 47§:n mukaan konserniohjeisiin tulee sisällyttää tarpeelliset määräykset kunnan tytäryhteisön hyvästä hallinto- ja johtamistavasta.

Tytäryhteisöjen tulee hyväksyä yhteisöissä noudatettavat hyvän hallinnon ja johtamistavan periaatteet. Ne varmistavat, että tytäryhteisöissä toteutuvat terveet liikeperiaatteet, riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus sekä asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Lisäksi ne varmistavat, että kunnan omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti kuntakonsernin kokonaisuena turvaten.

Hallitus vastaa siitä, että tytäryhteisössä noudatetaan hyvää liiketapaa ja lahjonnan vastaisia periaatteita. Tytäryhteisöt eivät saa osallistua poliittisen toiminnan tukemiseen suorilla eikä epäsuorilla toimenpiteillä.

Yhtiökokous

Yhtiökokous on osakeyhtiön ylin päätöksentekuelin, jossa osakkeenomistajat osallistuvat yhtiön ohjaukseen ja valvontaan. Yhtiökokous päättää sille osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaan kuuluvista asioista. Tilikauden aikana yhtiössä on järjestettävä yksi varsinainen yhtiökokous ja tarvittaessa ylimääräisiä yhtiökokouksia.

Hallitus

Tytäryhteisön hallituksen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus vastaa siitä, että yhtiön kirjanpito ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Hallitus ohjaa ja valvoo yhtiön toimivaa johtoa, nimittää ja erottaa toimitusjohtajan, hyväksyy yhtiön strategian ja valvoo sen toteuttamista, hyväksyy riskienhallinnan periaatteet sekä varmistaa johtamisjärjestelmän toiminnan.

Hallituksen tehtävänä on edistää yhtiön ja osakkeenomistajien etua. Yhtiön hallituksen on huolehdittava, että sillä on toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä strategia, jonka toteutumista seurataan, arvioidaan ja raportoidaan säännöllisesti ja riittävän usein.

Hallitus on kollektiivisesti vastuussa päätöksistään. Vastuu voi tietyin edellytyksin syntyä, vaikka jäsen on ollut poissa hallituksen kokouksesta. Hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja ovat henkilökohtaisessa vastuussa vahingosta, jonka hän on tehtävässään huolellisuusvelvoitteen vastaisesti tahallaan tai huolimattomuudesta aiheuttanut yhtiölle. Hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan on korvattava myös vahinko, jonka hän on tehtävässään muuten osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestyksestä rikkomalla tahallaan tai huolimattomuudesta aiheuttanut yhtiölle, osakkeenomistajalle tai muulle henkilölle.

Hallituksen puheenjohtaja

Hallituksen puheenjohtajan tehtävänä on muun muassa:

- huolehtia, että hallitus on toimintakykyinen ja päätösvaltainen
- johtaa hallituksen työskentelyä niin, että hallitus huolehtii tehtävistään mahdollisimman tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti
- toimia toimitusjohtajan esimiehenä
- seurata toimitusjohtajan tehtäviä ja valvoa, että toimitusjohtaja on tehtäviensä tasalla
- vastata siitä, että hallitus kokoontuu tarvittaessa tai jos hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja sitä vaatii
- hyväksyä toimitusjohtajan laatiman esityslistan hallituksen kokouksia varten
- johtaa ja kehittää hallituksen työskentelyä
- huolehtia osaltaan siitä, että kunnan tytäryhtiöissä noudatetaan kunnan omistajapoliittisia ohjeita ja konserniohjetta
- huolehtia siitä, että mahdollisissa konsernijohtoon ennakkokäsityksen selvittämisen piiriin kuuluvissa asioista on ennen hallituksen lopullista päätöstä hankittu konsernijohtoon ennakkokäsitys
- huolehtia siitä, että lakisääteiset ja yhtiöjärjestyksessä määrätyt toimenpiteet ja niihin liittyvät päätökset tehdään ajallaan
- hyväksyä toimitusjohtajan edustus yms. menot, lomat ja muut vapaat
- pitää tarvittaessa yhteyttä hallituksen jäseniin ja toimitusjohtajaan kokousten välillä
- pitää tarvittaessa yhteyttä kunnan konsernijohtoon ja muihin sidosryhmiin myös yhtiökokousten välillä
- vastata siitä, että hallituksen työskentelyssä noudatetaan hallituksen hyväksymän työjärjestyksen määräyksiä
- vastata siitä, että hallitus suorittaa vuosittain toimintansa ja työskentelytapojensa itsearvioinnin.

Toimitusjohtaja

Toimitusjohtaja hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa lain ja hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimitusjohtaja saa ryhtyä yhtiön toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen epätavalliseen tai laajakantoisiin toimiin vain hallituksen valtuuttamana. Toimitusjohtaja huolehtii yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon järjestämisestä lainmukaisella ja luotettavalla tavalla. Toimitusjohtajalla on itsenäinen vastuu tehtäväpiirinsä kuuluvien asioiden hoitamisesta.

Toimitusjohtajan nimittää ja erottaa hallitus.

Yhtiön hallituksen puheenjohtajan on hankittava kunnanhallituksen ennakkokäsitys tytäryhtiön toimitusjohtajan ja hänen pitkäaikaisen (vähintään neljä kuukautta) sijaisensa valintaan ja palkkaukseen sekä sen olennaiseen muutokseen.

Toimitusjohtajan palvelussuhteen keskeisistä ehdoista on laadittava yhtiön ja toimitusjohtajan välillä kirjallinen toimitusjohtajasopimus, jonka hallitus hyväksyy. Ennen toimitusjohtajan valintaa tai toimitusjohtajasopimuksen olennaista muuttamista tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan tulee hankkia kunnan ennakkokanta. Toimitusjohtajan valinnassa on arvioitava tehtävän edellyttämä toimialan tuntemus, johtamiskyky, talousosaaminen sekä kyky toteuttaa omistajan asettamia tavoitteita. Toimitusjohtajasopimuksessa tulee määritellä ainakin tehtävän keskeiset ehdot, palkkaus ja muut taloudelliset etuudet, irtisanomisehdot, mahdollinen erokorvaus sekä sijaisjärjestelyt.

6. Tiedottaminen ja luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeuden turvaaminen

Kuntalain 29 §:n mukaisesti kunnan on tiedotettava kunnan toiminnasta asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan toiminta käsittää kunnan ja kuntakonsernin kunnan osallistumisen yhteistoimintaan tai muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Tytäryhteisöjä koskevasta tiedotuksesta vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kunnan puolesta kunnanjohtaja. Tytäryhteisön tiedottaminen tukee kuntakonsernin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa.

Kuntalain 83 §:n 2 momentin mukaan luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan konsernijohdolta konsernijohdon hallussa olevia kunnan tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Tytäryhteisöt antavat tietoja riittävästi ottaen huomioon yhteisön toiminnan luonne. Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamia tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkintä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä. Tietopyyntö esitetään kirjallisesti kunnanjohtajalle.

Viestinnän on oltava avointa, aktiivista ja oikea-aikaista ottaen huomioon yhteisön oikeudellinen asema, toiminnan luonne, kilpailutilanne sekä salassapitoa koskevat velvoitteet. Olennaisista muutoksista markkinointi-ilmeeseen, brändiin tai julkiseen viestintään tulee neuvotella etukäteen kunnan kanssa. Viestinnässä on lisäksi huomioitava kielilain velvoitteet sekä kunnan yleiset viestintäperiaatteet.

7. Talouden ja investointien suunnittelu sekä ohjaus

Talouden ja investointien suunnittelun lähtökohtana ovat kuntastrategia, omistajapolitiikka, kunnan ja tytäryhteisön palvelutuotanto- ja kehittämistavoitteet, investointien lisäarvo sekä arviot toimintaympäristön muutoksista. Merkittävien investointi- ja muiden päätösten yhteydessä tehdään kuntakonsernin näkökulmasta koordinoitu vaikutusten ja riskien arviointi sekä suhteutetaan päätökseen sisältyvät riskit hyväksyttävään riskitasoon. Merkittävät taloudelliset ratkaisut ja investoinnit ovat asioita, joista tytäryhteisön tulee hankkia kunnan kanta ennen päätöksentekoa.

Konsernihallinnon johtaja neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntakonsernin kokonaisedun mukaista. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisön tulee valmistella ja tehdä oma ehdotuksensa talousarvion toiminnallisiksi ja taloudellisiksi tavoitteiksi osana kunnan talousarviovalmistelua. Ehdotuksen tulee perustua kuntastrategiaan, omistajapoliittisiin linjauksiin, yhteisön toiminta- ja talousnäkyymiin sekä olennaisiin riskeihin.

Tytäryhteisöt hankkivat vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen markkinaehtoisesti, kokonaistaloudellisesti edullisimmalla tavalla joko suoraan pääomamarkkinoilta tai konsernin sisäisellä rahoituksella, taikka ARA-rahoituksena. Vieraan pääoman hankinta on kuitenkin tehtävä yhteistyössä emoyhteisön kanssa.

Tytäryhteisöt eivät lähtökohtaisesti harjoita itsenäistä pitkäaikaista sijoitustoimintaa ilman kunnan ennakkokantaa. Likvidien kassavarojen sijoittamisessa on painotettava turvallisuutta, maksuvalmiuden turvaamista sekä ennakoitavuutta. Mahdolliset sijoitusratkaisut on toteutettava siten, etteivät ne vaaranna yhteisön perustehtävää, maksuvalmiutta tai kuntakonsernin kokonaisuutta. Pitkäaikaisista tai toistuvista sijoitusjärjestelyistä voidaan sopia erikseen kunnan kanssa.

Pitkäaikaisen sijoittamisen, takauksien ja muiden rahoitusjärjestelyjen periaatteista päätetään erikseen kunnan toimivallan ja ohjeistuksen mukaisesti. Rahoitusratkaisuissa on lisäksi arvioitava mahdolliset valtiontukisäännökset, vakuusvaatimukset sekä yhteisön ja kuntakonsernin kokonaisriskit.

8. Konsernivalvonnan, raportoinnin ja riskienhallinnan järjestäminen

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan konsernijohdon vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seurantaa, analysointia ja raportointia.

Kunnanhallitus seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan vaikuttavuutta, kustannustehokkuutta ja taloudellisen aseman kehittymistä. Tytäryhteisön on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

Tytäryhteisöjen tilikauden tulee olla kalenterivuosi, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä. Tytäryhteisöjen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tulee noudattaa soveltuvaa yhteisöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätös-säännöksiä, kuntalain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitolapaa.

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kunnalle tiedot konsernitilinpäätöksen laatimista varten. Konsernihallinto antaa tarkemmat ohjeet konsernitilinpäätöksen laatimiseksi tarvittavista tiedoista, laadinta-aikataulusta, tiedonannon määräajoista ja mahdollisista tiedonantopohjista tilinpäätös- ja toimintakertomustietojen ilmoittamisessa. Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kunnalle pyydettyä myös tase-eriä koskevat erittelyt ja muut konsernitalouden seurannan kannalta tarpeelliset tiedot, kuten tiedot olennaisista saamisista, veloista, varauksista, vakuuksista, vastuusitoumuksista sekä merkittävistä omaisuuserien muutoksista.

Tytäryhteisöt raportoivat toiminnastaan ja taloudestaan kunnanhallitukselle sen antamien tarkempien ohjeiden mukaisesti neljä kertaa vuodessa (tilinpäätös ja osavuosisraportit). Tilinpäätöksen yhteydessä tytäryhteisöjen tulee toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden lisäksi raportoida myös yhteisön toiminnan ja talouden kehittymisestä (esim. merkittävät investoinnit) sekä mahdollisista toimintaan liittyvistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tytäryhteisöllä tulee olla raportointia varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät.

Tytäryhtiöitä kannustetaan lisäksi asettamaan toiminnalleen ilmasto- ja energiatehokkuustavoitteita, jotka tukevat kunnan omia tavoitteita. Konsernivalvonnassa, raportoinnissa ja riskienhallinnassa otetaan huomioon kunnan ilmasto- ja ympäristötavoitteet sekä myöhemmin hyväksyttävä ilmasto- ja ympäristöohjelma.

Merkittävät poikkeamat hyväksytystä suunnitelmasta, talousarviosta tai rahoitusasemasta on raportoitava aina välittömästi kunnanjohtajalle sekä konsernihallinnon johtajalle. Tarvittaessa tytäryhteisön on annettava konsernijohdon pyynnöstä muitakin selvityksiä toiminnastaan ja taloudestaan.

Tytäryhteisöjen hallitusten on huolehdittava siitä, että riskienhallinnan periaatteet on määritelty ja että yhteisön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan. Tytäryhteisöt raportoivat kunnanhallitukselle sisäisen valvonnan toimivuudesta ja merkittävistä riskeistä sekä riskienhallinnan toimivuudesta ja riittävydestä. Käytännössä raportointi toteutetaan vuosittain kunnan toimintakertomuksen yhteyteen laadittavassa raportissa. Tämän lisäksi tytäryhteisön hallituksen on raportoitava viipymättä kunnanjohtajalle, jos yhtiön toimintaan liittyvän merkittävän riskin realisoituminen on todennäköistä.

Tytäryhteisön tulee ilmoittaa viipymättä kunnanjohtajalle sekä konsernihallinnon johtajalle myös tilapäisestä tai pysyvästä maksukyvyttömyydestä tai sen uhasta. Yhteisöjen on lisäksi huolehdittava siitä, että konsernijohdolle toimitettavista aineistoista yksilöidään selkeästi ne tiedot, jotka sisältävät liikesalaisuuksia tai ovat muutoin salassa pidettäviä.

Tytäryhteisöjen tulee huolehtia hallitustensa jäsenten osalta riittävästä vastuuvakuutuksesta.

9. Velvollisuus hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa

Kuntalain (47 §) mukaan tytäryhteisöjen tulee hankkia kunnan kanta päätettävään asiaan ennen päätöksentekoa. Kirjallinen kannanotto tulee hankkia asiaan silloin, kun päätettävä asia merkittävästi vaikuttaa tytäryhteisön tai kunnan toimintaan tai taloudelliseen vastuuseen.

Tytäryhteisön johdon tulee toimia huolellisesti ja yhteisön edun mukaisesti. Kunnan kannan hankkimisessa ei ole kyse tytäryhteisön sisäisen päätöksenteon tai toimitusjohtajan tai hallituksen vastuun siirtämisestä konsernijohdolle. Lopullinen päätösvalta ja vastuu ovat kunnan kannan hankkimista edellyttävästä asiasta aina tytäryhteisön omalla päätöksentekolimellä, vaikka kunnan kanta päätettävään asiaan on hankittu.

Tytäryhteisön hallituksen on hankittava asian valmisteluvaiheessa kunnanhallituksen kannanotto seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen ja osakkeiden hankinta, mikäli ei ole erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi;
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen;
- asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat kuntastrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista;
- hallituksen yhtiökokoukselle tekemästä voitonjakoehdotuksesta;
- yhtiöjärjestyksen muuttaminen;
- yhtiön henkilöstön kannustinjärjestelmä ja sen muutokset;
- pääomarakenteen merkittävä muuttaminen;
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus;
- kiinteistö- ja yrityskaupat sekä merkittävät investoinnit;
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen;
- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöitä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen;

- johdannaisinstrumenttien käyttö sijoitustarkoitukseen;
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen;
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset, merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut;
- eläkeyhtiön valinta ja vaihtaminen; sekä
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen.
- toimitusjohtajan tai hänen pitkäaikaisen sijaisensa valinta, palkkaus sekä toimitusjohtajasopimuksen olennainen muuttaminen;
- merkittävät tase-eriin vaikuttavat järjestelyt, kuten olennaiset omaisuuden arvonmuutokset, alaskirjaukset, varaukset, vastuusitoumukset tai muut järjestelyt, joilla on huomattava vaikutus yhteisön tai kuntakonsernin taloudelliseen asemaan;
- hankintalainsäädännössä tarkoitetun hankintayksikkö- tai sidosyksikköaseman kannalta merkitykselliset muutokset sekä muut asiat, jotka muutoin merkittävästi vaikuttavat yhteisön tai kunnan toimintaan, talouteen, vastuisiin tai riskiasemaan.

10. Tiedonhallinta, tietoturva, tietosuoja ja tekoäly

Tässä luvussa annetaan kuntakonsernin yhteiset vähimmäisvaatimukset tiedonhallinnasta, tietoturvasta, tietosuojasta sekä tekoälyn käytöstä. Tytäryhteisöjen tulee huolehtia vaatimusten toteuttamisesta oman toimintansa laajuuteen ja riskeihin nähden, sekä noudattaa kunnan antamia tarkempia ohjeita ja linjauksia soveltuvin osin.

Tiedonhallinta ja asiakirjahallinto

- Tytäryhteisöjen tulee järjestää tiedonhallinta ja asiakirjahallinto siten, että asiakirjojen julkisuus, salassapito, tietojen säilytysajat ja hävittäminen sekä tiedon löydettävyys ja elinkaari toteutuvat asianmukaisesti.
- Tytäryhteisöjen on varmistettava, että konsernijohton ja kunnan tilinpäätös-/konsernitilinpäätösprosessin tarvitsemat tiedot saadaan ajantasaisesti, luotettavasti ja todennettavasti.
- Tytäryhteisöjen tulee nimetä vastuurooli(t) tiedonhallinnan ja tietosuojan kokonaisuuksien koordinointiin sekä huolehtia henkilöstön perehdytyksestä.
- Tytäryhteisöjen tulee sopia kunnan kanssa toimintamalli tietopyyntöihin ja tiedonsaantioikeuden toteuttamiseen liittyen (ml. salassa pidettävät tiedot).

Tietoturva, kyberturvallisuus ja jatkuvuudenhallinta

- Tytäryhteisöillä tulee olla toimintansa riskitasoon nähden riittävät tietoturvan hallintakäytännöt.
- Tytäryhteisöjen tulee varautua häiriöihin ja poikkeamiin sekä testata keskeisiä toipumiskykyyn liittyviä järjestelyjä säännöllisesti.
- Merkittävistä tietoturvapoikkeamista ja niihin liittyvistä vaikutuksista on ilmoitettava viipymättä konsernihallinnon johtajalle sekä kunnan tietosuojavastaavalle.
- Kun tytäryhteisö hankkii tietojärjestelmiä tai ulkoistaa ICT-palveluja, sen tulee huolehtia toimitusketjun tietoturvavaatimuksista ja sopimusehdoista (mm. tietoturvavaatimukset, alihankkijat, auditointioikeudet, raportointi, poikkeamailmoitukset ja sopimuksen päätyminen).

Tietosuoja ja henkilötietojen käsittely

- Tytäryhteisöjen tulee noudattaa tietosuojalainsäädäntöä ja varmistaa, että henkilötietojen käsittelylle on lainmukainen peruste ja että rekisteröityjen oikeudet toteutuvat käytännössä.
- Kun kunta ja tytär yhteisö käsittelevät samoja henkilötietoja tai tuottavat palveluja yhdessä, roolit ja vastuut tulee määritellä kirjallisesti ja huolehtia tarvittavista sopimuksista.
- Tytäryhteisöjen tulee huomioida henkilötietojen minimointi, säilytysajat sekä tietojen suojaus palveluissa, järjestelmissä ja hankinnoissa.

Tekoälyn ja automaation käyttö

- Tytäryhteisöjen tulee noudattaa kunnan hyväksymiä tekoälyn käytön periaatteita sekä huolehtia siitä, että tekoälyn käyttö on turvallista ja tarkoituksenmukaista.
- Ennen tekoälyratkaisun käyttöönottoa tytär yhteisön tulee arvioida käyttötarkoituksen riskit (mm. vaikutus palvelun laatuun, yhdenvertaisuuteen, tietosuojaan, tietoturvaan ja päätöksenteon perusteltavuuteen) sekä varmistaa, että vastuut ja valvontamenettelyt on määritetty.
- Tekoälyjärjestelmien, automaation ja ulkoisten tekoälypalvelujen käytöstä tulee ylläpitää ajantasaista kuvausta.
- Jos tekoälyä käytetään henkilöstöä, asiakkaita tai asukkaita koskevassa arvioinnissa, palvelupäätösten valmistelussa tai muissa vaikutuksiltaan merkittävässä tilanteissa, tytär yhteisön tulee varmistaa riittävä ihmisen tekemä valvonta ja menettelyt virheiden korjaamiseksi sekä noudattaa mahdollisia erityisvelvoitteita.

Seuranta ja raportointi

- Tytäryhteisöjen tulee raportoida kunnanhallitukselle pyydettäessä tässä luvussa kuvattujen osa-alueiden tilasta, merkittävistä riskeistä ja poikkeamista sekä keskeisistä kehittämistoimista.
- Jos tytär yhteisössä toteutuu merkittävä tietoturva- tai tietosuojapoikkeama, tytär yhteisön tulee toimittaa kunnan ohjeistama tilannekuva ja jälkiarvio (juurisyy, vaikutukset, korjaavat toimet ja ehkäisevät toimet) sovitussa aikataulussa.
- Kunnalla on oikeus edellyttää tytär yhteisöltä tarpeellisia selvityksiä ja kohtuullisia toimenpiteitä kuntakonsernin kokonaisedun ja riskienhallinnan turvaamiseksi (ml. ohjeiden päivittäminen, koulutus ja tarvittavat auditoinnit).

11. Konsernin sisäiset palvelut

Palveluja hankittaessa (kuten hallinto-, tietohallinto-, materiaali-, tila- ja kunnossapito-palveluja) on selvítettävä kuntakonsernin tarjoamat palvelut ja niiden kilpailukykyisyys muihin käytettävissä oleviin vaihtoehtoihin nähden.

Lähtökohtana on, että tytäryhteisöt hyödyntävät ensisijaisesti kuntakonsernin omia tai yhteisesti kilpailutettuja tukipalveluja silloin, kun se on toiminnallisesti ja taloudellisesti perusteltua. Jos tarvittavaa palvelua ei voida järjestää tarkoituksenmukaisesti konsernin sisällä, yhteisö voi hankkia palvelun ulkopuolelta noudattaen soveltuvaa lainsäädäntöä, kilpailutusta ja kunnan ohjeistusta.

12. Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Tytäryhteisöllä on velvollisuus varautua palveluiden ja toimintojen mahdollisimman hyvään järjestämiseen myös normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Varautumisen tulee olla oikeassa suhteessa yhteisön tehtäviin, toiminnan kriittisyyteen ja toimintaympäristöön.

Tytäryhteisön tulee tunnistaa toimintaansa kohdistuvat uhat ja riskit sekä laatia ja ylläpitää tarvittavat jatkuvuudenhallinnan ja valmiussuunnittelun menettelyt. Vaikutuksiltaan merkittävät riskit on huomioitava myös hankinta- ja yhteistyösopimuksissa.

Tytäryhteisöjen tulee osallistua kuntakonsernin yhteiseen varautumissuunnitteluun ja tarvittaessa valmiusharjoituksiin sekä toimittaa kunnalle pyydettäessä selvitykset varautumisen tasosta, keskeisistä riskeistä ja kehittämistoimista.

Varautumisasiakirjat ja jatkuvuussuunnitelmat on tarkistettava säännöllisesti sekä aina silloin, kun toiminta, turvallisuustilanne, sopimusjärjestelyt tai lainsäädäntö muuttuvat olennaisesti.

13. Kuntakonsernin tarkastus

Konserniyhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtaja vastaavat niiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuudesta ja tuloksellisuudesta.

Kunnan merkittävien tytäryhteisöjen tilintarkastajaksi valitaan kunnan tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastajalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada tytäryhteisöltä ne tiedot ja asiakirjat, joita hän pitää tarpeellisina tarkastustehtävänsä hoitamiseksi.

Tarkastuslautakunnalla on oikeus saada tytäryhteisöiltä tietoja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen ja kuntakonsernin tuloksellisuuden arviointia varten. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimitusjäsentä tai palveluksessa olevan henkilön kuultavaksi lautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.

Tytäryhteisön tulee lisäksi järjestää toimintansa laajuuden edellyttämä sisäinen valvonta ja tarkastus, ja se voi soveltuvin osin hyödyntää kunnan sisäisen tarkastuksen asiantunte-
musta, jos siitä erikseen sovitaan. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus saada tytäryhteisöiltä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan, arviointi- ja kehittämistoiminnan sekä muun tarkastustoiminnan edellyttämät tiedot. Sisäisen tarkastuksen henkilöstö ei saa paljastaa sivulliselle haltuunsa mahdollisesti saamaansa salassa pidettävää tietoa.

14. Konserniohjeen voimaantulo

Tämä konserniohje tulee voimaan 1.7.2026 ja on voimassa toistaiseksi, kunnes se erikseen muutetaan tai kumotaan.